

фінансового стану особи, і в результаті БПД надається всім, хто її обирає, без урахування фінансового стану особи. Крім того, щоб прискорити або вплинути на кримінальне провадження, може бути використано Кримінальний процесуальний кодекс, аби змусити обвинувачених осіб скористатися БПД, навіть якщо вони її не потребують чи не бажають її отримати. Слід пам'ятати, що можливості держави не безмежні, як і можливості платників податків (таких самих простих громадян), за кошти яких і діє система БПД в Україні.

З огляду на зазначені проблеми, які існують в системі БПД в Україні, є нагальна потреба в її реформуванні. Така реформа буде на користь як простим громадянам, так і адвокатам і, в кінцевому рахунку, платникам податків та міжнародним спонсорам, внесок яких буде витратитися ефективно та прозоро.

Найголовніші проблеми в зазначеній сфері можуть бути вирішені лише шляхом усунення державного підпорядкування системи БПД. Тому, як на думку НААУ загалом, так і на думку окремих адвокатів, необхідно докорінно змінити нинішню систему БПД і створити нову модель надання БПД та її адміністрування. НААУ пропонує побудову якісно нової системи БПД, що включає створення юридичної особи публічного права (наприклад, Фонду правової допомоги), яка буде заснована державою, але управлятиметься незалежно від неї адвокатською спільнотою та фінансуватиметься державою та міжнародними спонсорами. Цей фонд розробить чіткі критерії, за якими особа матиме право на отримання БПД, при цьому буде забезпечено, щоб така допомога не надавалася всім без виключення, а лише соціально вразливим категоріям осіб, які насправді її потребують. Передбачається, що Фонд правової допомоги буде підконтрольним Раді, яка повинна очолюватися незалежним адвокатом, обраним в ході вільних і відкритих виборів на встановлений строк. Рада в більшості складатиметься із представників адвокатури і в меншості – з представників від Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини і представника Міністерства фінансів України; матиме секретаріат з невеликою кількістю співробітників, які відповідатимуть за її функціонування. Такий склад Ради зможе забезпечити як повагу до прав людини, так і незалежність адвокатури, в тому числі адвокатів БПД, від держави.

Передбачається, що кожен адвокат матиме право без будь-яких додаткових тестувань або перевірки кваліфікації, добровільно надавати БПД, адже в Україні саме адвокатура покликана захищати права людини, при цьому адвокатура веде Єдиний реєстр адвокатів України. Щоб мати право брати участь у справах БПД, адвокатуві просто потрібно буде надати попередню інформацію до Реєстру, що він бажає надавати БПД, по яких саме справах та в які періоди часу. Такий підхід НААУ допоможе забезпечити реалізацію вільного вибору захисника, якого особа зможе вибрати собі зі списку адвокатів Реєстру.

Система БПД, яка наразі існує в Україні, має ряд значних недоліків, які на законодавчому рівні та практиці створили можливість недопустимого контролю та тиску на адвокатів зі сторони держави. Існуюча модель БПД створює серйозні корупційні ризики та загрожує незалежності української адвокатури. З огляду на це необхідно невідкладно змінити існуючу систему БПД на таку, яка зможе забезпечити ефективно й прозоре використання коштів, що надходять до системи БПД, повагу до прав людини та дотримання професійних прав і гарантій адвокатів на справедливій, прозорій та недискримінаційній основі.

Басараб А.С.

студентка 4-го курсу факультету адвокатури

Національного університету «Одеська юридична академія»

УЧАСТЬ АДВОКАТА У СПРАВАХ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Останнім часом все більшої уваги приділяється питанню захисту прав інтелектуальної власності. Пов'язано це з великою кількістю порушень прав на об'єкти інтелектуальної діяльності особи. Створення зазначених об'єктів вимагає великих затрат часу та зусиль. Справедливо, що автор, як первинний суб'єкт, має першочергове право розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, дозволяти або забороняти використання об'єктів права інтелектуальної власності, а також отримувати винагороду за таке використання.

Саме тому вкрай важливо захистити свій витвір від неправомірного використання третіми особами.

Переважає більшість відносин з приводу набуття, припинення, реалізації та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності здійснюється за допомогою представника. Представництво в сфері інтелектуальної власності здебільшого здійснюється адвокатами, правовий статус яких регулюється Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року. Серед науковців, які досліджували проблеми права інтелектуальної власності як правового інституту, слід виділити: Дахно І.І., Жарова В.А., Капіца В.М., Підпригорю О.А., Підпригорю О.О., Святоцького О.Д., Сергєєва А.П., Шишку Р.Б. та інших. Дослідженню ж правового статусу адвоката присвячено велика кількість наукових праць таких вчених, як І.Ю. Головацький, С. Логінова, З.В. Ромовська, О.Д. Святоцький, В.В. Медведчук, А.М. Титов, Д.П. Фіолевський, П.В. Хотенець.

Представництво у справах про захист об'єктів інтелектуальної власності має свої особливості, враховуючи специфіку цих об'єктів, яка зумовлена правовою природою цих об'єктів, що є результатом творчої діяльності людини та порядок використання яких врегульований багатьма міжнародно-правовими актами. На сьогодні правовий захист інтелектуальної власності справедливо вважають однією з найбільш заплутаних галузей в юриспруденції. Це пов'язано з тим, що даний напрямок тільки починає свій розвиток в нашій країні. Певною мірою це викликано недоліками в законодавчій базі України, але основною причиною є недостатність практичного досвіду розгляду та вирішення таких справ. Норми права інтелектуальної власності спрямовані на те, щоб юридично закріпити виключні права за творцем, а з іншого боку, вони створюють такий правовий режим використання нового об'єкта, за якого він успішно буде використовуватися для суспільних потреб, однак при цьому будуть збережені і захищені як майнові, так і немайнові права власника виключних прав. Правовий порядок охорони і використання об'єктів інтелектуальної власності сьогодні досяг високого рівня розвитку у країнах з передовим промисловим виробництвом, економічною конкуренцією, науковим прогресом та активним використанням об'єктів інтелектуальної власності, а значить і нормативна база в цій галузі налічує велику кількість законодавчих актів та постійно удосконалюється і оновлюється. Глобалізація торгівлі, прискорення міжнародних економічних зв'язків вимагає введення єдиних міжнародних стандартів правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, до яких і Україна прагне адаптувати своє законодавство (Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні / О. М. Мельник. – Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2002. – С. 21-23).

Відповідно до норм цивільного законодавства, представником особи, в тому числі й у відносинах з приводу об'єктів інтелектуальної власності, може бути будь-яка дієздатна фізична особа. В більшості випадків таке представництво здійснюється спеціалістами в галузі права. Такими спеціалістами можуть виступати адвокати. Згідно із ст.6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування, склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю (Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17)). У більшості випадків захист інтелектуальних прав відбувається у судовому порядку, а тому роль адвоката у таких справах є визначальною. У своїй діяльності адвокат повинен дотримуватися норм чинного законодавства та принципів верховенства права, законності, незалежності, демократизму, гуманізму і конфіденційності. За невиконання своїх професійних обов'язків адвокат може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності.

Чинне законодавство України передбачає відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності як майнових, так і особистих немайнових. Наприклад, Кримінальний кодекс України встановлює кримінальну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності шляхом накладення штрафу, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, виправних робіт, конфіскації майна, обмеження або позбавлення волі на певний строк. У лютому 2006 р. були внесені важливі зміни до цього нормативно-правового

акту, відповідно до яких була значно посилена відповідальність за злочини проти прав інтелектуальної власності, з метою забезпечення надійного правового механізму захисту цих прав відповідно до вимог Угоди ТРІПС, згідно з якими країни - члени Світової організації торгівлі повинні забезпечити кримінальну відповідальність, яка б слугувала засобом стримування від порушень прав інтелектуальної власності.

Адміністративна відповідальність передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення і вона застосовується у випадках: 1) порушення прав інтелектуальної власності; 2) здійснення дій, що становлять акти недобросовісної конкуренції; 3) незаконного розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних; 4) порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорту дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорту обладнання чи сировини для їх виробництва. Згідно із ст. 24 цього Кодексу захист прав здійснюється шляхом проведення таких адміністративних процедур як: вилучення або конфіскація контрафактної продукції та обладнання, що використовується для її виготовлення, виправні роботи, адміністративний арешт або накладання адміністративних штрафів.

Слід зазначити, що за порушення прав інтелектуальної власності передбачена і цивільна відповідальність, яка носить компенсаційний характер. Так, ст. 431 Цивільного кодексу України встановлює, що порушення права інтелектуальної власності, його невизнання чи посягання на нього, тягне за собою відповідальність, встановлену ЦКУ, іншим законом або договором. У ст. 432 ЦКУ зазначені заходи, які може вжити суд у разі порушення прав інтелектуальної власності, а саме: 1) вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності та знищення таких товарів; 2) застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності; 3) зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорту чи експорту яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності; 4) опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення та інші.

Отже, захист прав особи на результати своєї творчої діяльності є однією із важливих сфер юриспруденції. Однак, у даній сфері існує велика кількість порушень прав інтелектуальної власності. Саме тому автору, як первинному суб'єкту, слід залучитися допомогою адвоката, який на професійному рівні здійснюватиме захист порушених прав, так як сфера інтелектуальної власності має свої специфічні особливості та потребує спеціальних знань щодо правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності.

Берташ М.В.

*студентка 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ, ПОВНОТИ ТА СВОЄЧАСНОСТІ НАДАННЯ АДВОКАТАМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРВИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної первинної правової допомоги здійснюється комісією, яка діє на основі Положення «Про Комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги» від 17.12.2012 р.

Комісія з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги (далі – Комісія) є постійно діючим колегіальним органом, який утворюється радою адвокатів регіону

Комісія підконтрольна та підзвітна раді адвокатів регіону.

Значної уваги заслуговує питання про розмежування юрисдикцій та повноважень між Комісією з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги (далі - Комісія), кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури (далі - КДКА) та центрами з надання БВПД.